

2. Апресян Ю. Д. Избранные труды : монография. Т. 1. Лексическая семантика (синонимические средства языка) / Ю. Д. Апресян. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Школа „Языки русской культуры” : Издательская фирма „Восточная литература” РАН, 1995. – 472 с.
3. Балюта Е. Г. Проблеми охорони довілля й інноваційні процеси в словниковому складі англійської мови: монографія / Е. Г. Балюта; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2010. – 200 с.
4. Єнікєєва С. М. Системність і розвиток словотвору сучасної англійської мови : [монографія] / Санія Маратівна Єнікєєва. – Запоріжжя : Запорізький нац. ун-т, 2006. – 302 с.
5. Зацний Ю. А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу / Юрій Антонович Зацний. – Львів : ПАІС, 2007. – 228 с.
6. Калугина Ю. Е. Экономические термины-неологизмы в когнитивно-дискурсивном аспекте / Калугина Ю. Е. // Вестник МГОУ. Серия : Лингвистика. – М. : Изд-во МГОУ, 2008. – № 2. – С. 56–62.
7. Ayto J. A Century of New Words / John Ayto. – Oxford, N. Y. : Oxford University Press, 2007. – 250 p.
8. McFedries P. Word Spy : The Word Lover’s Guide to Modern Culture / Paul McFedries. – N. Y. : Broadway Books, 2004. – 432 p.

**Г. Семен
(Чернівці)**

РОБОТА З ГАЗЕТОЮ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СТУДЕНТАМИ ФАКУЛЬТЕТУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Стаття присвячена можливостям поетапного введення читання англомовної преси спортивної тематики на заняттях зі студентами факультету фізичної культури та здоров'я людини, видам діяльності, труднощам перекладу та перспективам використання газетних матеріалів в учбовому процесі.

Ключові слова: спортивна термінологія, види спорту, спортивна преса, види діяльності, методичні рекомендації.

Стаття посвящена возможностям поэтапного введения чтения англоязычной прессы спортивной тематики на занятиях со студентами факультета физической культуры и здоровья человека, видам деятельности, трудностям перевода и перспективам использования газетных материалов в учебном процессе.

Ключевые слова: спортивная терминология, виды спорта, спортивная пресса, виды деятельности, методические рекомендации.

Knowledge of foreign language is a necessary component in the background of physical training majors. Learning English is helpful for communicating with colleagues from abroad where they often travel to for sporting events or training sessions in different kinds of sport; getting access to the authentic sources of information; thorough understanding of sport terminology of their major as it is English that a lot of sport terms are borrowed from.

The aim of the survey is to investigate the possibilities of using newspapers at the English lessons with physical training and health protection college students. Articles from Digest, Kyiv Weekly (Section Sports), USA Today (Section C: Sport Life), Daily Mail (Sport) have been selected for analysis. The issue of teaching English to sport majors has been discussed at a number of conferences; the problem of using newspaper at the lessons was elucidated in the articles and abstracts. But it still needs some special attention as new kinds of sport appear and newspapers bring us new notions each time we read them.

Newspaper texts should be introduced gradually taking into consideration the level of students' background and the scope of their interests. Special attention should be paid to the vocabulary, to the lexical peculiarities of newspaper texts on sport: proper names, special sport terms, compounding, clipping, abbreviations as well as grammar phenomena such as phrasal verbs, passive voice, tenses of the verb, infinitive constructions. Sport phraseology also needs some special explanations. At the same time a lot of words in the articles on sport are understandable for students: title, round, knock-out. Sport majors can easily use them provided they have good reading habits.

One of the most difficult task is reading authentic texts from the English-speaking world press for in this case the problem of style is added, the usage of different stylistic devices which sport journalists introduce to hold the attention of the readers – metaphors, similes, graphon etc. Only some students that have shown excellent results in learning English can cope with this challenging task so far. But in future there is sure to be more highly motivated students as knowledge of English is likely to help create new jobs for physical training majors.

Key words: terminology of sport, kinds of sport, sport press, types of activities, methodological recommendations.

Підготовка фахівців у галузі спорту включає як свій важливий компонент знання іноземної мови. Важко переоцінити значення вивчення англійської мови для студентів-фізкультурників. Це – можливість спілкуватися зі своїми колегами за кордоном, куди вони часто виїжджають на змагання чи тренування із різних видів спорту, доступ до автентичних джерел інформації, глибше розуміння спортивної термінології свого майбутнього фаху, оскільки велика частина спортивних термінів запозичена саме з англійської мови. Метою даної статті буде: прослідкувати можливості поглибленого вивчення англійської мови на факультеті фізичної культури та здоров'я людини за допомогою газетних матеріалів.

Відповідно, завданнями статті будуть: а) проаналізувати етапи у підготовці до читання автентичних газетних текстів спортивної тематики;

б) охарактеризувати спортивну термінологію, що зустрічається у текстах англомовних газет і викликає труднощі у студентів; в) розглянути лексичні, граматичні, стилістичні особливості газетних текстів спортивної тематики; г) сформулювати методичні засади читання газети на заняттях зі студентами факультету фізичної культури та здоров'я людини на основі розроблених у літературі принципів [3, с. 301].

Для досягнення мети використовується метод контекстуального аналізу; порівняльний метод допомагає співставити явища рідної та іноземної мови. Окрім суто лінгвістичних методів залучається також комплекс методів, що існують у методиці викладання іноземних мов: граматико-перекладний; аудіо-візуальний; метод повної фізичної реакції; комунікативний метод. Об'єктом дослідження є матеріали преси про спорт з наступних джерел: Digest, Kyiv Weekly (постійна рубрика Sports), USA Today (Секція спорту Section C: Sports Life), Daily Mail (Sport). Предмет дослідження: можливості використання спортивних матеріалів газет на заняттях зі студентами факультету фізичної культури та здоров'я людини.

Аналіз публікацій з даної тематики. Питання організації навчання англійської мови студентів факультетів фізичного виховання ВНЗ обговорювалося на міжнародних науково-практичних конференціях: Ялта, 2005, 2009, 2010; Сімферополь, 2006; Львів, 2008; Тернопіль, 2013; Чернігів, 2013; Чернівці, 2014.

У літературі досліджуються такі питання як функціонування дієслів-парцелятивів у дискурсі спортивного репортажу [1, с. 169–170], особливості експресивних дієслів у мові газети [6, с. 174–177], вивчаються окремі тематичні групи певних концептів, наприклад група «Game Parts» концепту «Chess» [2, с. 54–56], аналізуються типові помилки при перекладах фахових текстів спорту [5, с. 41–45], синонімічні та антонімічні відносини у фаховій мові фітнесу [8, с. 224–228], пропонуються класифікації фахової мови спорту [4, с. 123–127].

Окремі матеріали присвячено формуванню соціокультурної компетенції у студентів гуманітарних вузів на заняттях з англійської мови, складовою частиною якої є тема «Спорт» (В.В. Янсон, 2006), лінгвістичним засобам оформлення тексту англійського спортивного телерепортажу (Тищенко О.В., 2010). У науковій літературі справедливо відмічається, що, незважаючи на значну увагу методистів до питання роботи з газетним матеріалом, практика викладання постійно вимагає нових теоретичних узагальнень [3, с. 300]. Нові спеціалізації в окремих галузях спорту, особливості газети як джерела новин, роблять дослідження актуальним для методики викладання англійської мови на факультеті фізичної культури та здоров'я людини. Важливими у роботі зі студентами-фізкультурниками є практичні рекомендації, створені фахівцями у галузі спорту спільно з англомовними волонтерами [10, с. 82–89] та посібники, присвячені ключовим словам у засобах масової інформації, в яких можна знайти пояснення окремих слів та складних явищ газети [9, с. 216–225]. Велике значення для підготовки до основного етапу – читання автентичних спортивних текстів – має підготовчий етап та загальна підготовка з мови, вивчення згідно програми основних тем, вміння читати без помилок англійський текст різної складності, формування навиків перекладу та переказу. Рання спеціалізація сприяє розвитку мовних навичок студентів на основі фахових текстів: «Олімпійські Ігри», «Легка атлетика», «Бокс», «Футбол» тощо. До програмних текстів долучаються тексти з додаткового читання, котрі бажано підбирати згідно спеціалізації студентів групи: футбол, фітнес, панкратіон, баскетбол, пауерліфтинг.

Історія Олімпійських Ігор дає багаті можливості для роботи з фаховим текстом, тренування граматичних форм минулого часу правильних та неправильних дієслів, утворення окремих речень за допомогою хронологічної таблиці Літніх та Зимових Олімпійських Ігор, опису портретів видатних спортсменів, що поєднується з темою «Зовнішність» та граматичною темою – ступені порівняння прикметників, тренування сприйняття англійської мови на слух за

допомогою аудіювання. Тексти у запису містять важливі факти з історії Олімпійських Ігор, розуміння яких перевіряється за допомогою тестування. Оскільки, як відомо, Олімпійські Ігри завжди супроводжуються фестивалями мистецтв, бажано долучити декламацію віршів, прослуховування пісень англійською мовою з подальшим заповненням слів у пропусках текстів пісень, драматизацію, читання клятви спортсменів та суддів англійською мовою.

Підготовка студентів до читання автентичних газет базується на поступовому введенні текстів різноманітної складності. Починати бажано з адаптованих текстів журналів, приміром «Digest», де можна знайти незнайомі слова з перекладом та транскрипцією. Зазвичай вміщені у журналі «Digest» тексти адаптовані та скорочені. Слід відмітити, що читанню газет в останні роки стали приділяти менше уваги у зв'язку з появою нових форм інформування користувачів. Ряд матеріалів, що використовувалися у практиці викладання, тепер більше не видаються, приміром «Digest». Але у журналістиці залишається значна частина добре підготовлених та досвідчених спортивних коментаторів, які подають свої статті саме до газети.

Вправами на закріплення матеріалу традиційно виступають відповіді на питання, словниковий диктант – переклад, підбір дефініцій до термінів і навпаки, усний та письмовий переклад відривків фахових текстів, спершу з англійської на українську, а далі з української на англійську мови.

Студенти готують реферати із обраної ними спеціалізації (наприклад, «Стрільба з лука» – «Archery»). До основного тексту, ілюстрованого малюнками, кольоровими фотографіями та схемами, подаються глосарії, додається список літератури. Бібліографічна робота теж виконується самостійно з урахуванням інтересів студентів. Такі традиційні форми в останні роки доповнюються використанням на заняттях інноваційних технологій, мультимедійних курсів та відривків з фільмів, учбових або художніх, презентацій студентів з певних видів спорту. У зв'язку з обмеженим часом аудиторних годин, обговорення окремих англійських фільмів на спортивну тематику («A Million Dollar Baby» – boxing, women in sport; «Hooligans» – violence in sport, sport fans, football, children and sport) проводиться на занятті з англійської мови після індивідуального або групового перегляду фільмів у поза аудиторний час.

Перегляд фільмів, читання статей важливі, оскільки у газетних текстах спортивної тематики можна знайти алюзії – непрямі посилання на книги, авторів, фільми тощо без вказання точних даних. Крім того, спортивні рецензенти часто подають відгуки на фільми спортивної тематики, книги, що піднімають важливі питання спорту, досягнень окремих спортсменів. Студенти повинні бути в курсі всіх новинок, всього того нового, що з'являється у англомовному світі з питань спорту. Тематика, що піднімається у літературі, ЗМІ та кінематографі часто проблемна і вимагає додаткових коментарів з боку викладача.

Газета вводиться в учбовий процес поступово. Можна залучати новини спорту для розминки (warm up). Рубрика «Спортивні новини» столичних або місцевих вітчизняних газет стисло подає результати спортивних змагань, матчів з футболу, розповідає у коротких замітках про плани спортсменів, встановлення нових рекордів. Шляхом перекладу ключових слів та утворення речень з теми можна вводити студентів у мовне середовище. У рубриці «Дозвілля» газета «Буковина» за 14 вересня 2012 року вмістила 2 невеликі статті з фотографіями. Заголовок першої – «Серед молоді дедалі популярнішим стає «Street Workout», друга мала назву «Фейсдаун». Шляхом питань та відповідей згідно методу комунікації, у якому один володіє інформацією (в даному випадку це викладач), а інша сторона такою інформацією не володіє, проводиться роз'яснення газетного матеріалу. Це загострює увагу студентів, активізує їх та настроює на розумову діяльність в плані англійської мови, адже навіть в українській пресі, в нашому повсякденному житті з'явилися нові поняття, пов'язані з англомовним світом.

Виявляється, Street Workout – не просто новий молодіжний рух, а вид аматорського спорту, який поєднує в собі силові та гімнастичні елементи на турніках та брусах. Тих, хто займається таким видом спорту, прагнучи підтримувати гарну фізичну форму, називають турнікменами. З лінгвістичної точки зору це слово – складне, в ньому другий елемент map взятий з англійської. Фейсдаун також походить з англійської мови: face – обличчя, down – вниз. За допомогою транслітерації утворилося нове слово, що означає фотографування людини, яка лежить обличчям донизу. Цей дивний вид фотографування уже став популярним у Європі, але його не всі схвалюють. Оскільки таке хобі – проблемне, викладач може спонукати студентів до дискусії. На сторінці «Буковини» під назвою «Майдан молодіжний», яку готує Тетяна Требик, можна знайти цікаві факти і використати їх в аудиторії.

З текстів «Дайджесту» студенти довідуються про різноманітні спортивні ігри, наприклад раундерз, англійська лапта. Це гра, схожа на американський бейсбол, але виглядає інакше, має довгу історію в Англії, її набагато легше організувати, бо в неї грають люди різного віку, грають і чоловіки і жінки, вона вимагає менше обладнання і популярнішим за неї вважається лише футбол.

Розвинути мовні навички студентів можна за допомогою спортивного календаря Британії, вміщеного у газеті: *The Sporting Calendar*. Календар подає назву місяця, а поряд назву спортивної події та час і місце її проведення. За допомогою такого схематичного зображення спортивних подій року можна, поділивши попередньо студентів на групи, створити полілоги про кінні перегони, чемпіонат з регбі, вказуючи країни-учасники, про змагання з греблі, розповівши про конкуренцію між Оксфордом і Кембріджем, про тенісні турніри та футбольні матчі. Відстроченим домашнім завданням для студентів можуть бути: створити аналогічний календар основних спортивних змагань в Україні, календар подій обраного ними виду спорту, схему спортивних змагань у США.

З газетних текстів студенти отримують додаткову інформацію про видатних спортсменів світу, їх досягнення у спорті, наприклад про Яну Клочкову, олімпійську чемпіонку та чотириразову чемпіонку світу «*The Gold Fish of Ukraine*» – «Золота рибка України», яка встановила 50 рекордів. Дізнаються про Марка Спітца (Mark Spitz) із США, котрий встановив 27 світових рекордів за п'ять років і виграв 7 золотих медалей на XX Олімпійських Іграх. Як завдання для активізації матеріалу (follow-up) можна використати рольову гру (role-play). Студент проводить інтерв'ю з одноклубником, що виконує роль видатного спортсмена, про якого прочитав у газеті.

Остання сторінка газети *Kyiv Weekly* подає новини спорту. Робота з такими короткими повідомленнями може бути наступним кроком у використанні газетних матеріалів на заняттях з англійської мови після роботи з матеріалами із Дайджесту. В даному випадку перед студентами стоїть набагато складніше завдання, оскільки виникають труднощі у читанні та перекладі, котрі, в основному зводяться до наступних:

I. З лексичної точки зору:

1. Читання та транслітерація власних назв: Jose Luis Ramirez (boxing), Orlando Cruz, Orlando Salido.

2. Розуміння скорочень: pros – professionals, High-Tech (technology) – adopted name of Ukrainian boxer Vasyl Lomachenko.

3. Читання та пояснення абревіатур WBO – World Boxing Organization, KO – knockout.

4. Розуміння: а) спеціальних спортивних термінів: featherweight – напівлегка вага, welterweight – друга півсередня вага, bout – сутичка, зустріч; б) складних слів типу midway, outplay.

II. З граматичної точки зору: фразові дієслова to wear out, to stay down, конверсія: to floor smb, пасивний стан will be determined, часи дієслова: had won, інфінітив у функції означення the first boxer to win a title.

III. З точки зору загальноживаних сталих словосполучень: for good, on one's own, спортивної фразеології: on all fours, to earn the first victory, to send smb to the canvas, to perform one's series, to hit the target.

Разом з тим газетні статті з певного виду спорту містять багато слів та словосполучень, котрі студенти легко можуть зрозуміти і використати, за умови оволодіння ними правилами читання та граматичними формами: boxer, boxing, show, respect, date, statistic, round, punch, hit, title, chance, win, debut, ring, opponent, career, veteran, reputation, knock-out, totally, accurately, body-shot, logical end, beat an old record, professional boxing ring, Olympic gold medals, world champion's title, technical arsenal.

Одним з найважчих завдань є читання оригінального автентичного тексту зі спортивної тематики газети англійськомовного світу. До вже окреслених труднощів додається проблема стилю, використання спортивними журналістами різноманітних засобів з метою загострити увагу читача. Спортивні коментатори висвітлюють проблеми спорту гостро, сміливо, емоційно та професійно. Тематика статей різноманітна: історія окремих видів спорту з детальними екскурсами у минуле, аналіз останніх подій у спорті, проблеми фінансування спортивного обладнання. Статті різняться за своїми жанрами: це можуть бути огляди, рецензії, короткі новинні замітки, повідомлення, хроніка. Журналісти талановито висловлюють свої думки, володіють словом, мають доступ до окремих джерел інформації, часто не називаючи їх. Але

складні граматичні конструкції: I might just withdraw my objection, власні назви: Beijing Games, лексика: vying for, juicer's jamboree, запозичення з інших мов: raison d'être, вирази: to take one's show on the road, genie is out of the bottle, стилістичні засоби: two open slots (метафора), YER OUT! You are out! (графон), move like dancers and hit like rhinos (художнє порівняння) значно ускладнюють задачу читання автентичних спортивних текстів газет англomовного світу. Це завдання можуть виконати лише окремі студенти, що закінчували спеціалізовану школу з викладанням ряду предметів на англійській мові, були на стажуванні за кордоном, успішно склали обов'язковий іспит після двохрічної програми курсу англійської мови в університеті, самостійно вдосконалювали свій рівень володіння мовою, досягнули великих успіхів у спорті, орієнтуються у новинах, знають англomовний світ, вільно читають, можуть переказувати тексти. Все ж, навіть кращі студенти відчувають значні труднощі. Індивідуалізація навчання дає змогу охопити студентів завданнями, котрі підбираються згідно рівня їх підготовки. Студенти здають вступний іспит в магістратуру з англійської мови, протягом семестру готуються до читання в оригіналі, вдосконалюють свої навички і при відповідних поясненнях, з використанням словників та довідників можуть опрацювати автентичний газетний текст. Досвід роботи показує, що така підготовка зможе стати у пригоді студентам при підготовці до кандидатського іспиту, якщо вони прагнуть вчитися далі або у професійній діяльності, якщо вона буде пов'язана з англійською мовою.

Перспективою дослідження даного питання може бути вивчення проблеми підвищення мотивації вивчення іноземної мови, використання отриманих знань на практиці. «Лише за умови чіткого усвідомлення студентами важливості знання іноземної мови (мотивації) та розуміння необхідності послідовного її вивчення можна досягти намічених викладачем завдань», – відмічає Т. Олександр [7, с. 48]. Вже відомі спроби поєднати вивчення англійської мови з фітнесом. Необхідно сприяти створенню додаткових робочих місць у сферах усного та письмового перекладу в галузі спорту, тренерської діяльності, туризму, роботи з волонтерами.

Список літератури

1. Гнатів Р. Функціонування дієслів-парцелятивів у дискурсі спортивного репортажу / Р. Гнатів // Teaching English Academic Writing in Ukraine and Elsewhere. Problems and Prospects. Second International Conference (TEAW II) : Program and Abstracts (Lviv, Ukraine, Nov. 18-19,2011). – Львів, 2011. – С. 169–170.
2. Завгородний С.Г. Тематическая группа «Game Parts» в англоязычном концепте Chess / С.Г. Завгородний // Мова. Культура. Комунікація. Образ майбутнього у картинах світу та знакових системах : матер. IV-ї Міжнар. наук. конф. (23 квіт. 2013 р.). – Чернівці, 2013. – С. 54–56.
3. Зеленська О.П. Використання газетного матеріалу для роботи з ад'юнктами на заняттях з іноземної мови / О.П. Зеленська, А.В. Янков // Культура народів Причорномор'я. – 2009. – №168, т.1. – С. 300–302.
4. Іващенко Т.В. Комунікативні аспекти англійської фахової мови спорту / Т.В. Іващенко // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2011. – Вип.26. – С. 123–127.
5. Іващенко Т.В. Типові помилки при перекладі фахових текстів спорту / Т.В. Іващенко // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. пр. – Чернівці, 2014. – Вип. 692–693 : Германська філологія. – С.41–45.
6. Кудрявцева Л.О. Особливості експресивних дієслів у мові газети (на матеріалі англійської преси) / Л.О. Кудрявцева, К.В. Святчик // XII междунар. конф. по функціональній лінгвістике «Функционализм как основа лингвистических исследований»: сб. науч. докл. (Ялта, 3–7 окт. 2005 г.) / отв. ред. Рудяков А.Н. – Симферополь : Доля, 2005. – С.174–177.
7. Олександр Т. Формування готовності до професійно-орієнтованої комунікації іноземною мовою у студентів факультетів фізичного виховання ВНЗ / Т. Олександр // Актуальні проблеми германороманської філології та освітній соціокультурний процес : матер. міжнар. наук.-практ. конф. (4-5 жовт. 2013 р.). – Тернопіль, 2013. – С. 47–48.
8. Павлюк І.Б. Синонімічні та антонімічні відношення у фаховій мові фітнесу / І.Б. Павлюк // Наук. зап. Націон. ун-ту «Острозька академія» : зб. наук. пр. Серія «Філологічна» / укл. : І.В. Ковальчук, Л.М. Коцюк, С.В. Новоселецька. – Острог : Вид-во Націон. ун-ту «Острозька академія», 2014. – Вип. 43. – С. 224–228.
9. Mascull B. Sport as Metaphor / Bill Mascull // Mascull B. Key Words in the Media. Ключевые слова в средствах массовой информации : пособие по английскому языку / предисл. Т.Б. Назаровой. – М. : Астрель – АСТ, 2002. – С. 216–226.
10. Sereda N. English Speaking Club in Summer Camp / N. Sereda, C. Thompson // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2008. – № 5/6. – С. 82–89.